

E-KİTAP TEKNOLOJİSİ VE BASILI KİTABIN GELECEĞİ

Ersoy Soydan^{1,*}

¹Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sinema-Televizyon Bölüm Başkanı, Batman

*ersoy.soydan@batman.edu.tr

Özet: Bir kitabın sayısal ortamdaki kopyasına, ya da doğrudan elektronik ortamda kitap olarak yazılmış içeriğe e-kitap (elektronik kitap) denilmektedir. E-kitaplar basılı kitaplardan farklı olarak, elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanmıştır. E-kitaplar bilgisayarda okunduğu gibi; Kindle, iPod, iPhone, iPad ve Blackberry gibi elektronik araçlarla okunabilmektedir.

İnsanoğlu tarih boyunca kendini ifade edebilmek için sırasıyla; taş, kil tabletler, papirüs ve kağıdı kullanmıştır. Teknolojik gelişmeler sonrasında klavye ve ekran tüm bu malzemelerin yerini almıştır. Yıllar önce mektubun yerini elektronik posta alacak dense kimse inanmazdı, oysa şimdi bayram kutlamaları bile e-posta ile gönderilmekte, çok az insan mektupla haberleşme yolunu seçmektedir. Şimdi sıranın basılı kitaplara geldiği görülmektedir.

İnternet üzerinde, e-kitap ve benzeri dökümanlar özellikle pdf formatında herhangi bir standarda veya DRM teknolojisine bağlı olmadan uzun süredir paylaşımında ve kullanımdaydı. E-kitabın ticari olarak ortaya çıkışı, dünyanın en büyük online kitap perakendecisi Amazon.com'un satışa çıkardığı "Kindle" e-kitap okuma aracı sonrasında yaşanmıştır. Amazon tarafından geliştirilen kitap, gazete ve blog okuma cihazı Kindle ilk defa 19 Kasım 2007 tarihinde Amerika'da satışa sunulmuştur. 359 USD'den piyasaya sunulan ve e-ink teknolojisini kullanan Kindle sayesinde Amazon'un listesindeki kitap, gazete ve dergiler, ayrıca bir bilgisayara ihtiyaç duyulmadan okunabilmektedir. Amazon'un Kindle kullanıcılarına özel Whispernet adındaki kablosuz ağı sayesinde, Amerika'nın herhangi bir bölgesinden azw formatındaki kitaplar kolaylıkla indirilebilmiş ve ilk Kindlelerde 1500 kitap saklanabilmektedir. Bu bir çok evde bulunan kitaptan daha fazla sayıda kitabın bir cihazın içine yerleştirilebilmesini sağlamıştır. Üstelik e-kitap formatından satılan kitaplar, basılı kitaplara göre çok daha ucuza satılabilmektedir.

Amazon, 2010 yılının ilk üç ayında her 100 basılı kitap karşılığında 115 e-kitap satışının gerçekleştiğini açıklamıştır. Bu rakam Amazon'un tanıtım amacıyla ücretsiz dağıttığı e-kitapları kapsamıyor. E-kitaplarla rekabet edemeyen pek çok ünlü kitabevi zinciri kapanma noktasına gelmiştir.

Son yıllarda yurtdışında okuma alışkanlıklarını değiştiren e-kitap, Türkiye'de de büyük ilgi görmüştür. Şimdi entelektüel çevrelerde "e-kitap basılı kitabın sonunu getirir mi?" tartışması başlamıştır. Kitabın geleneksel yöntemlerle basılmaya devam edeceğini, ancak e-kitap teknolojisinin bir süre sonra basılı kitapları tıpkı plaklar nostaljik anlamlar yüklenen nesnelere dönüştürmesi beklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: E-Kitap, Teknoloji, Kitap, Dijital Yayıncılık

E-book Technology and The Future of the Printed Book

Abstract: The copy of a book on a digital platform or the content written directly on an electronic media is called e-book (electronic book). In contrast to printed books, e-books are prepared to be used on electronic media. E-books can be read via electronic devices such as Kindle, iPod, iPhone, iPad and Blackberry as well as computers.

Throughout history, people have used stone, clay tablets, papyrus and paper chronologically in order to express themselves. Following technological developments, all these materials have been replaced by the keyboard and screen. Years ago, nobody would have believed had they been told the letter would be replaced by the electronic mail. However, now even bayram greetings are sent via e-mail and few people prefer to communicate via letter. Now apparently it is the printed books' turn.

E-books and similar documents had been open to share and in use for a long time on the internet without being subject to any pdf formatted standard or DRM technology. E-book emerged as a commercial product after Amazon.com, the biggest online book store in the world, released "Kindle" e-book reading device. Kindle, a device for reading books, newspaper and blogs developed by Amazon, was first offered for sale in the United States on 19 November 2007. Kindle, which was offered to market for 359 USD and is used with e-ink technology, has made it possible to read the books, newspapers and magazines in Amazon's list without an additional computer. Thanks to Amazon's wireless network called Whispernet, exclusive to Kindle users, azw formatted books have been downloaded easily from any part of America and 1500 books have been stored in the first Kindles. This made it possible to store much more books than there are in many homes. Moreover, e-book formatted books are sold for much cheaper than printed ones are.

In the first three months of 2010, Amazon explained that 115 e-books were sold for the same cost as 100 printed books. This number doesn't include the e-books that Amazon handed out for free for promotion. Not being able to compete with e-books, several well-known bookshop chains came to the point of closure.

Having changed people's reading habit abroad in recent years, e-book has drawn great interest in Turkey, as well. Now intellectuals are discussing whether the e-book will put an end to the printed book. It is expectable that books will continue to be printed in conventional ways but e-book technology will soon change printed books into objects with nostalgic meaning like gramophone records.

Key words: E-book, Technology, Book, Digital Publishing

1.GİRİŞ

Son yıllarda yurtdışında okuma alışkanlıklarını değiştiren e-kitap, üç yıl önce Türkiye'ye de geldi ve beraberinde "e-kitap kağıt basılı kitabın sonunu getirir mi?" tartişması başladı. Kitap okurlarının bir bölümü "kağıdın kokusundan asla vazgeçemem!" derken, teknoloji tutkunları çoktan bir e-kitapları okumaya başladı bile.

E-kitap, yayıncılığın dijital çağa geçmesinin en somut adımlarından biridir. Dijital ortam ise hem okurlar, hem yazarlar, hem de yayıncılar için önemli avantajlar sağlamaktadır. Türkiye'de tüketicilerin yeni teknolojilere çok hızlı bir şekilde uyum sağladığını biliniyor. Ancak kitap sektörünün e-kitabı okurlar gibi heyecanla karşılamadığı da görüldü. Bazı yayıncılar e-kitabı bir fırsat olarak değerlendirirken, bazıları ise daha çekingen davrandı, özellikle ticari kaygılar nedeniyle başlangıçta bu gelişimin dışında kalmayı tercih ettiler. Yazarlar cephesinde de durum farklı değildi, zira bazı yazarlar tek gelir kaynakları olan telif haklarından mahrum kalacakları kaygısını yaşamaya başladı.

2. E-KİTAP NEDİR?

Bir kitabın sayısal ortamdaki kopyasına, ya da doğrudan elektronik ortamda kitap olarak yazılmış içeriğe e-kitap (elektronik kitap) denilmektedir. E-kitaplar basılı kitaplardan farklı olarak, elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanmıştır. İnternet üzerinden, belli bir sayfaya, doğrudan bağlanarak kullanılan çevrimiçi kitaplar da bu kapsama girmektedir. E-kitaplar bilgisayarda okunduğu gibi; Kindle, iPod, iPhone, iPad ve Blackberry gibi elektronik araçlarla okunabilmektedir.

E-kitap, basılı kitapla karşılaştırıldığında hem yazara, hem yayıncıya, hem de kullanıcıya, basılı kitabın sunamadığı derecede avantajlar sunan bir yayın türüdür. Elektronik ortamın sağladığı olanaklar sayesinde, konular, yazının yanında, ses, müzik ve görüntü gibi görsel ve işitsel unsurlarla desteklenebilmektedir. E-kitapla farklı bölümlere notlar almak, işaretle koymak, sayfa çevirerek ve saatlerce okunarak ulaşılamayacak bilgilere arama yaparak saniyeler içinde erişmek olanaklı. Ayrıca metnin içindeki bir şey hakkında internette ve veri tabanlarından tek tıkla detaylı bilgi alınabilmektedir.

E-kitabın en büyük dezavantajı ise yalnızca elektronik bir ortamda kullanılabilmesidir. Ancak istenirse, bir yazıcı yardımıyla geleneksel kitap gibi, kağıta basılarak da kullanılabilir.

Elektronik kitapların çoğu internet üzerinden dağıtılmakta ve satılmaktadır. Bu nedenle, satış ve satın alma işlemi, çoğunlukla sanal mağazalar üzerinden yapılmaktadır. Satış ve satın alma işlemi, kitabın satıldığı, ilgili internet sayfasına bağlanması ve ürünün alınabilmesi ile ilgili işlemler tamamlandıktan sonra, alıcının bilgisayarına kopyalanması şeklinde olur. Bu işleme indirme denir. Bazı elektronik kitaplar, indirmeden, doğrudan bir siteye bağlanılarak kullanılır. Bazıları ise, CD-ROM benzeri elektronik bir ortam üzerine kaydedilmiş olarak satın alınabilir[1].

3. E-KİTAPIN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

Kitap elyazması formatında yaklaşık 1500 yıldır insanlık tarihinde yer almaktadır. Günümüzde kitap derken elyazmaları yerine 1450 yılında Gutenberg'in icat ettiği matbaada basılmış kitaplar akla gelmektedir. Matbaa öncesinde kitaba dolayısıyla bilgiye yalnızca seçkinlerin erişebiliyordu. Ancak basılı kitabın yaygınlaşmasıyla birlikte sıradan insanların da okur olmasını sağlamıştır. Düşüncenin dolaşımı sayesinde yüz yüze iletişimin sınırlarından kurtulmuş ve yeni bir dönem açılmıştır[2].

İnsanın ve onun ürünü olan her şey gibi bilginin toplumsallaşması Gutenberg'den beri sürmektedir. Gutenberg matbaayı icadından 500 yıl sonra, e-kitabın ortaya çıkışına yol açan Amerikalı Michael Stern Hart'ın 1971 yılında başlattığı Gutenberg Projesine de adını vermiştir. E-kitap iki yolla yaygınlaşıyor; birincisi Gutenberg ya da onun yazar ve telif hakları konusunda daha tartışmalı olan Gigapedia gibi benzerleriyle, ücretsiz olarak. Ya da internet üzerinden ticari bir ürün olarak satılarak[3].

İnternet üzerinde, e-kitap ve benzeri dökümanlar özellikle pdf formatında herhangi bir standarda ve teknolojiye bağlı olmadan uzun süredir paylaşılmaktaydı. E-kitabın ticari olarak ortaya çıkışı, dünyanın en büyük online kitap perakendecisi Amazon.com'un satışa çıkardığı "Kindle" e-kitap okuma aracı sonrasında yaşanmıştır. Amazon tarafından geliştirilen kitap, gazete ve blog okuma cihazı Kindle ilk defa 19 Kasım 2007 tarihinde Amerika'da satışa sunulmuştur. 359 USD'den piyasaya sunulan ve e-ink teknolojisini kullanan Kindle sayesinde Amazon'un listesindeki kitap, gazete ve dergiler, ayrıca bir bilgisayara gerek duyulmadan okunabilmiştir. Kindle'ı satın alan okuyucular, internet aracılığıyla Amazon kütüphanesine bağlanabiliyor, kitaplara, dergi ve gazetelere göz atarak cihazlarına indirebiliyor ve okuyabiliyorlar. Ancak bu sistemde satın alınan e-kitaplar yalnızca sahip olunan Kindle üze-

rinde okunabilmektedir. Amerika'da Kindle pazara tek başına hakim olurken, Avrupa'da başka bir modeller de kabul görmüştür. Kindle dışındaki e-kitap okuyucularını satın alan okurlar, tek bir internet sitesine bağlı kalmadan e-kitap okuyabiliyorlar[4].

E-kitaplar bir çok formatta yayınlanmaktadır. Bunların ilki HTML formatı, bu tarz e-kitapları metinleri okumak için İnternet Explorer gibi bir İnternet tarayıcısını olması yeterli. Birçok e-kitap ise Adobe Systems'in geliştirdiği PDF formatında yayınlanıyor, bu formatta yayınlanmış e-kitapları okumak içinse Adobe Reader adlı ücretsiz yazılıma sahip olmak gerekli. XML formatı ise yalnızca Windows ortamında okunabilen e-kitaplarda kullanılıyor, bu e-kitapları okumak için yine ücretsiz Microsoft Reader yazılımına ihtiyaç duyuluyor.

2011 yılında e-kitapların satışı piyasaya çıktığından beri ilk defa basılı kitapların satışını geride bırakmıştır. Amazon, her 100 basılı kitaba karşılık 105 e-kitap satışı yaptığını açıklamıştır[5].

Amerikan Yayıncılar Birliği'nin raporuna göre ise 2011 yılında ABD'deki e-kitapların satışı 2010 yılına göre yüzde 115 artmıştı. Ocak 2010'da 32.4 milyon dolarlık e-kitap satılırken, bu yıl 69.9 milyon dolarlık e-kitap satılmıştı. E-kitapların satışı artarken basılı kitapların düşüşü de sürüyor. 2010 yılında 55.4 milyon dolarlık basılı kitap satılırken, 2011 yılında sayı 49 milyon dolara gerilemişti[6].

Son bir kaç yılda ABD kitap pazarında hakimiyeti ele alan e-kitap sektörü hızlı gelişimini sürdürüyor. Büyüyen e-kitap pazarı basılı kitap satışı yapan zincir kitap mağazalarını da zorlamaktadır. İnternet üzerinde faaliyet gösteren e-kitapçılar ile rekabet edemeyen ABD'nin en büyük ikinci kitap mağazası zinciri Borders iflas etti. ABD kitap mağazacılığında ilk sırada yer alan Barnes&Noble'ın da zor bir dönemden geçtiği belirtiliyor[7].

Amazon'un kindle'ı ile dünyada başlayan devrim, Türkiye'de İdefix'in yirmi Türk yayıncıyla anlaşmasıyla birlikte 15 Nisan 2010 tarihinde başladı. İdefix'te satılan e-kitaplar, ilk aşamada kişisel bilgisayarlarda ve elektronik mürekkep (e-ink) ekranlı e-kitap okuma cihazlarında okunabiliyordu. 2010 yılının sonunda mobil cihazlar için İdefix/Kitaplık uygulaması iPad, iPhone için, 2011 yılının ortalarında da Samsung Galaxy tablet ve akıllı telefonları gibi Android işletim sistemi ile çalışan mobil cihazlar için kullanıma açıldı. İdefix kullanıcısının bir kez aldığı e-kitap sanal kitaplığına kaydoluyor ve kitabını farklı cihazlardan istediği zaman okuyabiliyor. Hakkı hiçbir zaman kaybolmuyor. İlk başlarda yayınevleri çok okunmayan ya da mevcudu tü-

kenmiş kitapları e-kitap olarak satışa sundular. Ancak İdefix'te satışa sunulan e-kitaplarla basılı kitaplar arasındaki fiyat farkının çok az olduğu görüldü. Hatta bazı yayıncılar basılı kitabını olumsuz etkilemesin diye e-kitaplarını aynı fiyattan satışa sundular. Ancak basılı kitabın İdefix'teki indirim oranı % 15 olunca sonuçta basılıdan daha pahalıya geldi. Korsanla mücadele için fiyatların aşağı çekilmesi gerektiği yönünde yapılan eleştiriler ve rekabetin yaygınlaşmasıyla birlikte e-kitabın fiyatı basılı kitabın yarısına kadar düştü. Artık çok satan bazı yazarların kitapları eşzamanlı olarak e-kitap formatında basılıyor. İdefix'te 25 ekim 2010 tarihinde 704 adet e-kitap var iken, 15 nisan 2012 tarihinde bu sayı 3647'ye çıkmıştır[8].

Türkiye Yayıncılar Birliği'nin sitesindeki verilerine göre; 2011'de 43.190 çeşit kitabın yayımlandığı düşünüldüğünde Türkiye'nin e-kitapta henüz çok geride olduğu da görülmektedir. İçinde bulunduğumuz 2012 yılında e-kitap sektörüne öncülük eden İdefix firmasının yanında Türkiye'nin en büyük kitap zinciri olan D&R mağazaları ve kitapyardu.com gibi online alışveriş siteleri de e-kitap satışı yapmaktadır.

4. E-KİTABIN AVANTAJLARI

E-kitap teknolojisiyle birlikte kitaba erişimin, hem ulaşılabilirlik hem de fiyat açısından çok kolaylaşacağını öngörülüyor. E-kitabın baskı, stok ve raf maliyeti olmamasının getirdiği finansal avantajlar oldukça önemli faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu maliyet farkının e-kitapların fiyatlarına da yansması beklenmektedir. Son kullanıcı yada buradaki tanımıyla okur her zaman daha ucuz ürünü tercih etmektedir, o nedenle basılı kitaba oranla daha ucuz olan e-kitabın şansı artmaktadır.

E-kitaplar hak denetimi açısından da önemli olanaklar sağlayacaktır. Online ödeme ve satış takip sistemi ile, yayıncılar, yazarlar ve diğer hak sahipleri e-kitapların satışını online olarak takip edebilecekler, ödemelerini de satış işleminin tamamlanmasıyla banka üzerinden gecikmezsizin alabileceklerdir. Bu yönüyle e-kitap korsan kitabın da önüne geçecek bir araç olacaktır. Üretimi için hiçbir ağacın kesilmeyişi de e-kitabın çevreci bir ürün olduğu göstermektedir.

Halen İdefix veri tabanında kayıtlı olan kitapların %40 kadarının baskısı tükenmiş durumdadır. E-kitap uygulaması, baskısı tükenmiş olan ve yayınevleri açısından tekrar basılması ticari açıdan kârlı olmayan kitapların tekrar satabilmesi olanağını da sağlayacaktır. Ayrıca online pazarlarda iş hacminin

ağırlıklı bölümü, çok satan az sayıda çeşitten değil, “uzun kuyruk” denilen ve satış frekansı düşük olmasına rağmen sayıca çok olan kitap çeşidinden sağlanmaktadır. Bu kitaplar ayda bir veya iki adet satmasına rağmen talep görmeye devam etmektedir. Bu nitelikteki kitapların adedi de yüzbinleri bulmaktadır[9].

E-kitaplar yazarlara da eserlerini yayınlama ve dağıtma konusunda önemli faydalar sağlamaktadır. Hatta yeni dönemde yayınevlerin devreden çıkacağı da öngörülmektedir. Amatör yazar John Locke Amazon’un sunduğu özel platformla doğrudan yayıncılık yaparak bir milyondan fazla e-kitap satan ilk yazar olmuştur. Kindle doğrudan yayıncılık platformu bağımsız yazarlara kitap sektörünün devleriyle rekabet şansı tanımaktadır. Locke kitabını 99 centten satmış ve kitap başına 35 cent kazanmıştır[10].

5. GELECEKTE KİTAPLAR BASILACAK MI?

İnsanoğlu tarih boyunca kendini ifade edebilmek için sırasıyla taş, kil tabletler, papirüs ve kağıdı kullanmıştır. Teknolojik gelişmeler sonrasında klavye ve ekran tüm bu malzemelerin yerini almıştır. Yıllar önce mektubun yerini elektronik posta alacak dense kimse inanmazdı, oysa şimdi bayram kutlamaları bile e-posta ile gönderilmekte, çok az insan mektupla haberleşme yolunu seçmektedir. Şimdi sıranın basılı kitaplara geldiği görülmektedir. Ancak e-kitap ile kitap basımı, dağıtımı ve okunmasının bitmeyeceği ve fakat sadece kitap basma ve dağıtım biçiminin değişeceği iddia ediliyor.

Dünyada her geçen gün kullanıcı sayısı artan e-kitaplar, kağıda basılan, elden ele dolaşan, ciltlenip kütüphanelerde saklanan gerçek kitapların geleceğini tehdit ediyor. ABI Research şirketinin verilerinden derlediği bilgilere göre, şu an en çok pazar payına ABD’de sahip olan e-Kitap, dünyada da geniş kullanıcı kitlesine ulaşacak. Araştırmaya göre 2012 yılında yaklaşık 15 milyon olacak kullanıcı sayısı, 2013 yılında 30 milyona ulaşacak ve bu sayı her yıl katlanarak artacak[11].

Dünya Yayıncılar Birliği’nin öngörüsüne göre 2018’de dünya genelinde basılı kitap ve e-kitap ciroları eşitlenecekmiş[12].

244 yıllık Britannica Ansiklopedisinin basımı da 2012 yılında durduruldu. Gerekçe ise, Wikipedia gibi internet üzerinden ücretsiz olarak hizmet veren ansiklopediler. Aslında Britannica, kârının yüzde 85’ini internet üzerinden sağladığı hizmetlerden sağlamaktaydı ve bir süre önce dijital sürümlerini

tablet bilgisayarlarda kullanılabilir şekilde güncellemişti: firma yetkilileri bir ansiklopediyi kâğıda bastığınız andan itibaren geride kalmaya başladığını, internet üzerinden sağlanan ansiklopedi hizmetinin ise sürekli güncellenildiğini belirtti[13].

Son yıllarda yurtdışında okuma alışkanlıklarını değiştiren e-kitap, Türkiye’de de büyük ilgi görmüştür. Şimdi entelektüel çevrelerde “e-kitap basılı kitabın sonunu getirir mi?” tartışması başlamıştır. Bilgi teknolojisindeki her değişim beraberinde çeşitli kaygıları da getirmiştir. Örneğin Sokrates yazıya karşı çıkmış ve yazının öğrenenlerin ruhunda unutkanlık yaratacağını çünkü hafızalarını kullanmayacaklarını iddia etmiştir. Şimdi e-kitaba karşı çıkışta da böyle bir gerekçe yatıyor. E-kitaba geçişin de basit bir ortam değişikliği olmadığı, okuma, yazma ve düşünce biçimlerini etkileyeceği kabul ediliyor[14].

1850’lere doğru telgraf, 1850-1880 arasında telefon, 1900’e doğru elektromanyetik dalgalarla iletim, 1920-30 arası radyo, 1950-60 arası televizyon ve 1970’lerle birlikte telekomünikasyon ve bilgisayar teknolojilerin birleşmesinden doğan yeni medyalar yaşadığımız dünyanın çehresini değiştirdi. 2000’li yıllar iletişim teknolojilerinin kitlesel kullanım olanaklarının arttığı, bilginin en önemli değer haline geldiği yıllar olmuştur. Yeni dağıtım, yayım veya iletişim teknikleri bugüne kadar bilinen iletişimden radikal bir şekilde farklı bir iletişimin kurulmasına zemin hazırladı Bir iletişim aracı olarak kitabın tarihsel gelişimine baktığımızda 15. Yüzyılda matbaa aracılığı ile gerçekleşen devrimin ardından bugün dijitalleşme ile yeni bir döneme girildiğini görüyoruz. [15]

Müzikte plak, kaset, CD, analog tarzı nasıl MP3’e dönüştüyse, kitapta da bunun e-kitap formatına dönüşüm olarak gerçekleşeceği öngörülmüyor. E-kitap teknolojisi şimdi Wi-Fi, 3G teknolojilerini arkasına alarak, Kindle ve iPad örneğinde görüldüğü gibi, daha etkileşimli duruma geliyor. E-kitapta birlikte bir dönüşüm olacağı, özellikle eğitim ve başvuru kaynağı alanında kitabın müzikle, hareketli görüntülerle veya videolarla desteklenebilir bir hale geleceği varsayılıyor[16].

Türkiye Yayıncılar Birliği dijital yayım komisyonu üyesi Alper Zorlu’ya göre e-kitaptan sonra da yazarlar çevirmenler ve diğer teknik işleri yapan editöryal kısım daha da önem kazanacak. Bunlar ve hak sahipleri basılı kitapta olduğu gibi varlığını sürdürecektir. Sözleşmeyle yayım evleri üzerinden, sadece kitabın formatı değişmek kaydıyla, aynı şekilde üretim yapılacaktır. Ancak yayım evleri üretim açısından ciddi bir dönüşüme uğrayacaktır[17].

Dijital ortam yayıncı ile yazar, yazarla okur arasındaki ilişkiyi değiştirmeye başladı. Bundan böyle yayıncının görevi eskiden olduğu gibi metni alıp, yayımlayıp, dağıtmakla sınırlı değil. Yayın siteleri, video tanıtımları ve bu platformlarda yapılan söyleşiler ve okur katılımıyla kitap sektörü yeniden şekilleniyor ama kitap kesinlikle yok olmuyor. Aksine dijital ortam, kitabı daha görünür hale getiriyor, adeta canlı yayına sokuyor. Kimilerine göre dijital ortama kayan kitap, hiçbir zaman bitmiş bir ürün olmayacak tam aksine okurun katkılarıyla sürekli yenilenecek. Dijital ortamda kitap okumak sanıldığı gibi bir teknoloji fantezisi olarak algılanmamalı. Kitap, dijital inovasyonunun hayal gücünü zorluyor. Mesela, kitap satışlarının yüzde üçünün internet ortamına kaydığı Japonya'da bazı yazarlar cep telefonlarından okunabilecek romanlar yazmaya başladılar[18].

Kitabın geleneksel yöntemlerle basılmaya devam edeceğini, ancak e-kitap teknolojisinin bir süre sonra basılı kitapları tıpkı plaklar nostaljik anlamlar yüklenen nesnelere dönüştürmesi bekleniyor. Önümüzdeki dönem elektronik yayıncılığın aşama aşama basım ve yayın alanında hakimiyetini kuracağı, konvansiyonel tekniklerin yerini dijital tekniklerin alacağı bir dönem olacaktır. Ancak basılı kitap sadece bilgi aktaran bir nesne değil aynı zamanda baskısı, kapağı, mürekkebi, kağıdı ile bir eser olması nedeniyle varlığını ve insanoğlu için önemini hep koruyacaktır[19].

Kitapları e-kitap olarak yayınlanan ünlü yazar İnci Aral henüz kullanmadığı halde e-kitabı desteklediğini, bunun teknolojiyi seven yeni okurlar kazanmasına aracı olacağını belirtiyor[20]. Batmanlı yazar Yavuz Ekinci ise e-kitabı yazı tarihinin en önemli buluşu olarak görmektedir. Kitabın sıfır maliyetle çoğaltılabilmesi ve isteyen istediği anda istediği kitaba ulaşabilmesinin okur için büyük bir nimet olduğunu da belirtmiştir[21].

Yazar Ayfer Tunç'a göre yakın bir gelecekte bir koleksiyon malzemesi haline dönüşecek olan basılı kitabın dijital kitap karşısındaki tek üstünlüğü aslında tarihinin olması ve okuyucuyla arasında duygusal bağ bulunması. Yeni teknoloji içinde büyüyen kuşaklar için bu üstünlüğün giderek azaldığını söyleyen Tunç, e-kitap satışlarının artmasına şaşırmadığını söylüyor[22].

6. SONUÇ

Gutenberg'in matbaayı icat etmesi ile birlikte herkes okur olabiliyordu. Şimdi ise e-kitap ile birlikte herkes yazar olabiliyor. E-kitabın getirdiği en büyük yenilik bu olsa gerek.

Teknoloji ve piyasa dinamikleri her zaman diğer düzenlemelerin önünde gidiyor. Bu e-kitap alanında da böyle oldu. Dijital yayıncılıkta telif hakları, yeni dağıtım kanalları ve iş modelleri gelecekte en çok konuşulan konular olacak gibi görünüyor. Tıpkı müzik sektöründe olduğu gibi kitap sektörünün de dijital ortama kaydığı görülüyor. Ancak henüz yasal düzenlemelerin yapılmaması, yazarların ve yayınevlerinin ticari kayguları e-kitabın Türkiye de gelişimini geciktiriyor. E-kitabın yaygınlaşabilmesi için yazar ve çevirmenlerle eserlerin dijital haklarının devir sözleşmelerinin yapılması ve yayınevlerinin e-kitap formatında üretim yapmaları gerekiyor. E-kitaba en önemli eleştiri yazarın ve yayıncının telif haklarının nasıl korunacağına tam olarak netleşmemiş olması. E-kitabın kolay kopyalama ve dağıtım avantajı korsan yayını hem kolaylaştırıyor hem de takibini, cezalandırmasını güçleştiriyor[23].

Müzik ve sinema sektörlerini neredeyse bitirme noktasına gelen dijital ortamdaki korsanlığın kitap sektörüne de zarar vereceği düşünülüyor. Bu nedenle telif haklarının korunması amacıyla gerekli tedbirlerin alınmasının yanında mevcut Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda dijital alanı düzenleyen, hakları net olarak tanımlayan ve koruma yöntemlerini öneren düzenlemelerin yapılması gerekiyor.

E-kitabın iletişim teknolojilerinin gelişimine paralel olarak yayıncıları değişime zorlayacağı, okurun e-kitabın daha ucuz olduğunu fark ettikçe kaçınılmaz olarak e-kitabı tercih edeceği öngörülüyor. Bir süre sonra e-kitap yayıncılığın bir parçası olarak kalmayacağı, var olan yapıyı baştan aşağıya değiştireceği de sanılıyor. Yayınevleri ve kitapçıların küçüleceği, hatta büyük bölümü kepenk kapatacağı, doğrudan yayıncılık gibi yeni iş modelleri de ortaya çıkacağı öngörülüyor.

7. KAYNAKLAR

- [1] <http://tr.wikipedia.org/wiki/E-kitap> (erişim tarihi: 1.4.2012)
- [2] Binatlı, Cüneyt, 2011, İletişim ve Teknoloji (Yeni Teknolojiler ve Kitabın Geleceği Üzerine Birkaç Söz), Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul, 1. Basım, s.16
- [3] <http://www.sabitfikir.com/dosyalar/e-kitap-1-yasinda> (erişim tarihi: 10.4.2012)
- [4] <http://www.sabitfikir.com/dosyalar/e-kitap-1-yasinda> (erişim tarihi: 10.4.2012)
- [5] <http://gundem.milliyet.com.tr/e-kitap-kagidigecti/gundem/gundemdetay/21.05.2011/1392836/default.htm> (erişim tarihi: 10.4.2012)
- [6] http://www.sabah.com.tr/kultur_sanat/edebiyat/2011/03/20/ekitaplara_ilgi_artiyor (erişim tarihi: 1.4.2012)
- [7] <http://www.sabitfikir.com/haber/40-yillik-kitapci-borders-iflas-etti> (erişim tarihi: 4-8-2011)

- [8] <http://www.sabitfikir.com/dosyalar/e-kitap-1-yasinda> (erişim tarihi: 10.4.2012)
- [9] <http://www.kalkinmahaber.com/turkiyede-kitap-pazari-genisliyor.htm> (erişim tarihi: 8.1.2011)
- [10] Sabitfikir Dergisi, Temmuz 2001, s.9.
- [11] <http://www.hurriyet.com.tr/kultur-sanat/haber/16524547.asp> (erişim tarihi: 8.4.2012)
- [12] <http://www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/535099> (erişim tarihi: 8.1.2011)
- [13] http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2012/03/120314_encyclopedia.shtml (erişim tarihi:21.3.2012)
- [14] Túrkeř, Ömer, Sokrates de Yazıya İtiraz Etmifiti, Milliyet Sanat Dergisi, Eylül 2010, s.17.
- [15] Binatlı, a.g.e.,s.13
- [16] <http://www.ntvmsnbc.com/id/25116494> (erişim tarihi:4.4.2012)
- [17] <http://www.ntvmsnbc.com/id/25116494> (erişim tarihi:4.4.2012)
- [18] Atikkan, Zeynep -Aslı Tunç, Blogdan Al Haberi, YKY, Şubat 2011, 1.Baskı, s.130.
- [19] Binatlı, a.g.e.,s.17-18.
- [20] <http://www.sabitfikir.com/dosyalar/e-kitap-1-yasinda> (erişim tarihi: 10.4.2012)
- [21] Sabitfikir Dergisi, Temmuz 2001, s.8.
- [22] <http://www.ntvmsnbc.com/id/25116494> (erişim tarihi:4.4.2012)
- [23] <http://www.sabitfikir.com/dosyalar/e-kitap-1-yasinda> (erişim tarihi: 10.4.2012)